

MIS (SLEPENĀ aģente

VIŅA IR NOSLĒPUMAINA UN BĪSTAMA, AUKSTA UN ELEGANTA, SEKSUĀLA UN GUDRA — MIS SLEPENĀ AĢENTE (MISS SECRET AGENT). KULTA TĒLS, KAS KĻUVA PAR VIENU NO 20. GADSIMTA SEKSA SIMBOLIEM.

SAGATAVOJA: Džina Briška

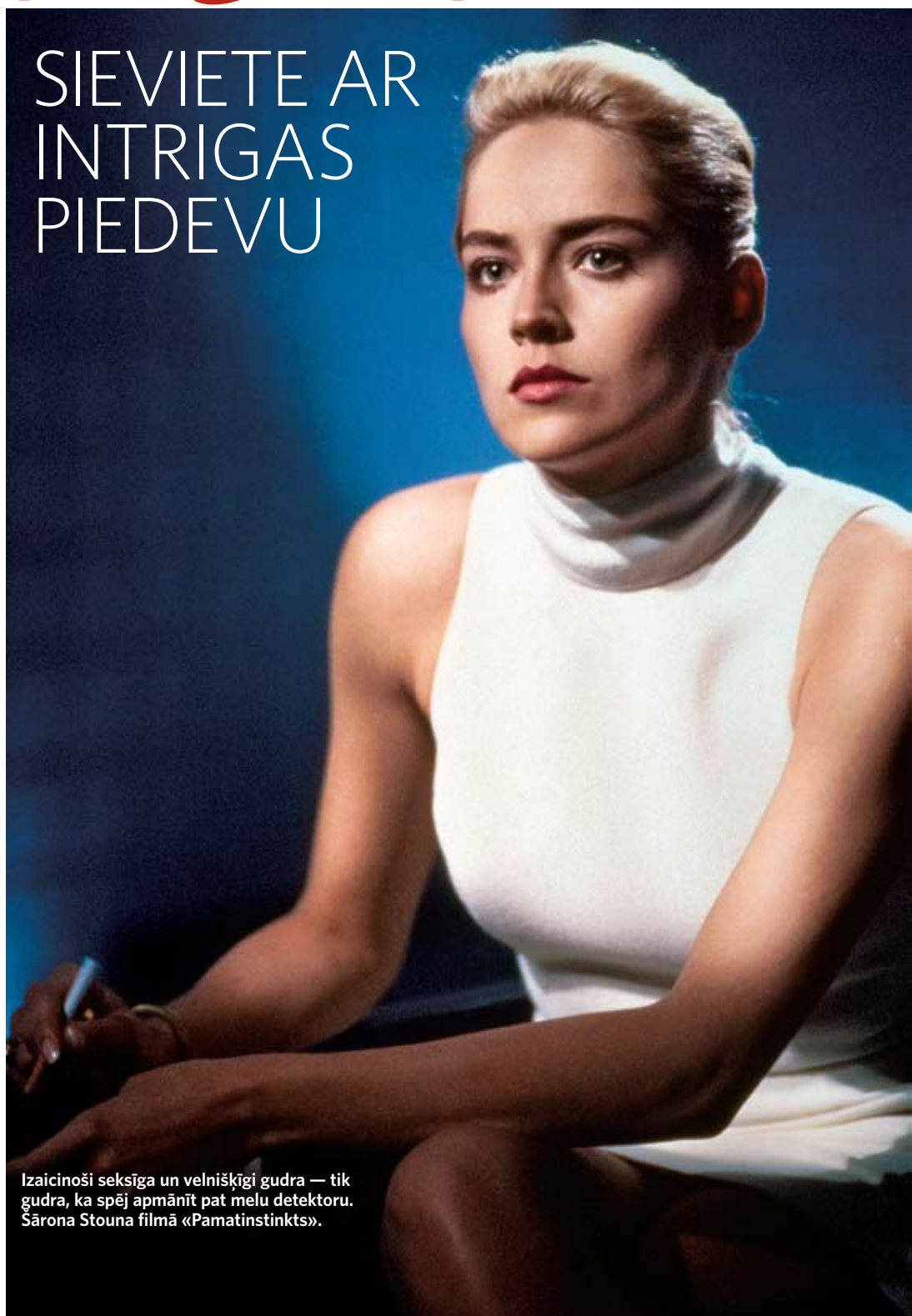

Konstantīns Bogomolovs,
imidža dizainers un
modes analītiķis

MILĒDIJA DE VINTERE

Viss sākas ar vēsturi. Mis Slepēnās aģentes tēla pirmsākumi meklējami jau 19. gadsimtā, precīzāk, 1844. gadā, kad gaismu ieraudzīja Aleksandra Dimā romāns «Trīs musketieri». Romāna varone Milēdija de Vintere bija pirmais prototips Mis Slepēnās aģentes imidžam. Dimā viņai piešķīra nevainojamu eleganci, magnetisku noslēpumainību, avatūrismu, bīstamību un īpašas iemaņas intīmo attiecību jomā. Bet pats būtiskākais — viņa bija ne vien seksīga un iekārojama, bet arī ļoti gudra, turklāt blondīne. Drosmīgs salikums 19. gadsimtam, nemaz nerunājot par 17. gadsimtu, kurā notiek Aleksandra Dimā romāna «Trīs musketieri» darbība. Seksuāla atbrīvotība un intelekts sieviešu imidžā toreiz vēl nebija modē.

SIEVIETE AR
INTRIGAS
PIEDEVU

Izaicinoši seksīga un velnišķīgi gudra — tik gudra, ka spēj apmānīt pat melu detektoru. Sārona Stouna filmā «Pamatinstinkts».

Nu ko — Aleksandrs Dimā apsteidza modi par 100 gadiem, iemiesojot Milēdijas tēlā svarīgākos, tolaik nevienam nezināmos 20. gadsimta sieviešu emancipācijas principus. Tiesa, savā romānā viņam nācās Milēdiju parādīt kā negatīvu tēlu, nemaz nerunājot par šī personāža dzīves finālu, kas ir traģisks un pamācošs. Diez vai Dimā nojauta, ka patiesībā viņš izrādījies imidžmeikers—avangardists, bet viņa radītais tēls izies no literatūras žanra rāmjiem un kļūs par modes ikonu. Viss pārējais ir vēsture.

17. gadsimta dekoratīvos tērpus nomaina 20. gadsimta elegantais šiks, plīvuru — melnas brilles, dunci — pistole. Nemainīgs paliek tikai viens (pats galvenais) komponents — seksuālā intriga savienojumā ar intelektu.

Anna Parijo filmā «Nikita» 1990. gadā.

MATA HARI

Milēdijas tēla atdarināšana neaprobežojās tikai ar literatūru, šovbiznesu un modes industriju. Vēsture atceras šī tēla iemiesošanu arī reālajā dzīvē — jutekliskajā Austrumu deju izpildītājā un Pirmā pasaules kara spiedzē, leģendārajā Matā Hari. Patiesībā viņa bija visai dārga kurtizāne, bet imidžu «Mis Slepenā aģente» viņa izmantoja profesionālajam «piāram». Tiesa, Mata Hari pārvērtēja savu nozīmi spiegu spēlēs, par ko arī samaksāja. Viņa tika nošauta Parīzē 1917. gadā aizdomās par nodevību. Taču mīts par visslavenāko gadsimta spiedzi pārdzīvoja viņu pašu.

Tieši šis mīts (ne reāla persona) kļuva par pamatu Matas Hari vēstījumam Holivudas ekranizācijā 1931. gadā, kur galveno varoni atveidoja Grēta Garbo. Protams, izcilā

VIZUĀLĀ TĒLA ELEMENTI

Matu sakārtojums

Mati — lielākoties gaiši un gari. Formas dažādas: sākot no izlaistiem un beidzot ar sarežģītiem matu sakārtojumiem. Bieži izmanto parūku — noteikti tumšu un tādu, lai apkārtējiem nebūtu ne mazāko šaubu, ka tā uzlikta, lai maskētos.

Meikaps

Meikapu var raksturot viena vārdā — seksīgs. Tas ir nevainojams jebkurā dienakts laikā un jebkurā dzīves situācijā. Acis akcentētas ar laineri vai *smoky eyes* ēnām. Lūpu forma — ļoti jutekliska, bet tonis variējas no izaicinoši koša (agresija un seksualitāte) līdz izteikti bālam (aukstums un nepieejamība).

Garderobe

Tērpi — izmeklēti un tajā pašā laikā uzkrītoši.

Apspilēti siluēti un seksuāli akcenti, augsti papēži un stilīgas dārglietas, lakāda un leoparda apdrukas. Elegance — perfekta un kategoriska: ja varonei nākas skriet pa degošu jumtu, atšaudīties no ienaidniekiem, viņa to dara šauros zīmūlveida svārkos un augstpapēžu korpēs. Obligāts aksesuārs — tumšas brilles.

Anturāža*

Lai tēls būtu pilnīgs un līdz galam izteikts, nepieciešama arī atbilstoša vide: grezni kazino un klubi, dārgi hoteli un eksotiski kūrorti, lidostas, šikas jahtas, košas sporta mašīnas.

* Anturāža jeb vide, apstākļi.

Marlēna Dītriha — slepenās aģentes X27 lomā filmā «Kaunā kritusi» kopā ar Varneru Olandu.

Holivudas aktrise Mis Slepenās aģentes tēlam papildus piešķīra pietiekamu dramatisma devu *Femme fatale* stilā, bet visas pārējās imidža iezīmes — intelekts, seksualitāte, avantūrisms — bija aizgūtas no Dimā Milēdijas de Vinteres. Taču nepietiek tikai ar tēla rakstura un izskata iezīmēm, svarīga ir arī vide. Pateicoties Grētai Garbo un viņas lomai filmā «Mata Hari», Mis Slepenās aģentes tēls pilnībā iegūst vizuālo raksturojumu, ieskaitot iepriekš minēto vidi un darbības, kas tur notiek: intrigas greznā kazino, apšaudes, kur talkā tiek ņemta pistole, pakārdzīšanās ar automašīnām, galvu reibinoši tērpi un slepens ziņojums, kas paslēpts orhidejas ziedā, kurš piesprausts pie tērpa. Un liktenīga kļūda, kura noved varoni pie traģiska fināla, pārkāpjot galveno spiega noteikumu: «Neiemīlies!»

1931.gadā iepriekš nosauktais komplekts, kas raksturo Mis Slepeno aģenti, vēl nebija klasika, bet simtprocentīgs avangards (par šablonu tas pārvērtās pēc 30 gadiem, pateicoties filmām par spiegiem, kas 60. gados tika izlaistas masveidā).

1931. gadā seksuālās spiedzes tēlu pieļauja vēl viena liktenīgā Holivudas sieviete — Marlēna Dītriha aģentes X27 lomā filmā «Kaunā kritusi» («Dishonored»), kas uz ekrāniem iznāca dažus mēnešus agrāk par «Matu Hari». Marlēnas Dītrahas un Grētas Garbo tēli abās filmās bija tik līdzīgi, kas radīja baumas par it kā esošu konkurenci aktrišu vidū par titulu «Holivudas spiedze nr.1».

DŽEIMSA BONDA MEITENE

Pagāja trīs gadu desmiti. 1962. gadā uz ekrāniem iznāca «Doktors Nē» («Dr. No») — pirmā filma no nākamās bondiādes, kurā nelielu lomu atveidoja tolaik vēl maz zināma aktrise Ursula Andresa. Taču tieši viņa sāk jaunu etapu Mis Slepenās aģentes tēla vizualizācijā, lai gan būtībā Ursulas Andresas loma šajā filmā bija neizteiksmīga. Turklāt viņas varone nebija spiedze un visas ainas ar kazino, pakārdzīšanos automašīnā, apšaudēm iztika bez viņas piedalīšanās. Neskatoties uz to, Ursula Andresa kļuva par superzvaigzni, pateicoties tikai vienam kadram, — 59. filmas minūtē viņa iznāk no jūras viļņiem slapjiem matiem, pikantā peldkostīmā, ar dunci pie gurniem. Šis kadrs aktrisi padarīja slavenu visā pasaulē. Šajā mazajā epizodē aktrises atveidotajā varonē ir viss — gan jutekliskums, gan intriga, gan avantūrisms un, bez šaubām, seksīgums. Taču Ursulas Andresas Mis Slepenā aģente nav vienkārši sieviete ar aukstu skatienu — šajā tēlā viņa ienes kareivīgu, dinamisku un pat draudus.

Šis liktenīgais filmas kadrs kļuva par kulta ainu — pēc tam četras desmitgades tas tika pakļauts vairākkārtējai atdarināšanai kino, modes žurnālos un mūzikas klipos. No šī brīža Mis Slepenās aģentes imidžs iegūst jaunu vārdu: Džeimsa Bondas meitene (*James Bond girl*). Savukārt Ursulai Andresai šis tēls kļūst par profesionālu klišeju. Vēl 15 gadu režisori vairāk vai mazāk veiksmīgi ekspluatē viņu šajā imidžā. Raksturīgākie piemēri — «Desmitais upuris» («The 10th Victim») 1965. gadā un «Kazino Royale» («Casino Royale») 1967. gadā.

LADY SPY

1960. gadā Mis Slepenās aģentes tēls kļušs īpaši populārs. Ja Grētas Garbo un Marlēnas Dītrihas laikā tas bija izņēmums, tagad kļuva par vienu no pieprasītākajiem. Kinostudijās visā pasaulē topa bija spiegu filmas, kas tika uzņemtas cita aiz citas. Katrā kā obligāts nosacījums — noslēpumainā, seksīgā blondīne, kura dažkārt uzliek melnu parūku, melnas brilles, allaž tai somiņā atrodas slepena mikrofilma, pistole ar perlamutra rokturi un ampula ar miegazālēm.

Padomju Savienībā par pašu populārākā Lēdiju spiedi (*Lady spy*) kļuva Svetlana Svetličnaja, pateicoties nelielajai epizodei filmā «Briljanta roka» 1969. gadā. Viņas tēls bija iecerēts kā komiska parodija par Rietumu klišejām, bet arī parodija ir ne mazāk stilīga, par ko varam pārlicināties, vēlreiz noskatoties slaveno Leonīda Gaidaja režisēto filmu.

Diemžēl 70. gados spiegu filmu žanrs un līdz ar to arī Mis Slepenās aģentes tēls bija nodeldēts un degradējies līdz farsa līmenim.

Arī intelekts un noslēpumainība iziet no modes. To nomaina banāls «ekšns» un salds seksapils (seriāls «Čārlija eņģeļi» («Charlie's Angels») 70. gados). 80. gados Mis Slepenās aģentes tēls transformējas Mis Superaģentē, kas atvadās no elegantajiem tērpiem un ietērpjas apspīlētā melna lateksa kombinezonā, kļūst superagresīva, impulsīva, ņem rokās milzīgu nāvējošo ieroci, piepilda televīzijas ekrānu ar asinīm un figurē *fantasy comics* žanrā. Taču 1992. gadā kulta imidžs *Lady spy* atkal atgriežas Šāronas Stounas izpildījumā filmā «Pamatinstinkts» («Basic Instinct»). Lai gan šī filma ir tālu no spiegu filmu žanra un galvenā varone nav slepenā aģente, viņa kļuva par jauno 20. gadsimta Milēdiju. Izaicinoši seksīga un velnišķīgi gudra — tik ļoti, ka spēj apmānīt melu detektoru. Viņas imidža komponenti — ātra braukšana, azarts savienojumā ar aukstu aprēķinu, nazis ledus sasmalcināšanai un noslēpumainā pagātne. Un visbeidzot — nevainojama elegance 60. gadu stilā.

NIKITA

1997. gadā šim tēlam uzrodas jauns vārds — Nikita, kas nācis no amerikāņu un kanādiešu teleseriāla «La Femme Nikita». Starp citu, autortiesības pieder nevis kanādiešiem, bet franču režisoram Lukam Besonam, kas uzņēma savu filmu «Nikita» 1990. gadā. Tieši viņš palaida Visumā šo seno krievu vīrieša vārdu, kas tika dots sievietei, to aizņemoties no populārās Eltona Džona 80. gadu dziesmas.

Arī Madonnas tēls filmā «Miesa kā pierādījums» ir mūsdienu stilizācija kulta imidžam Mis Slepenā aģente.

Bet filmā Lukas Besona galvenās lomas izpildītāji Annai Parijo (*Anne Parillaud*) nebija nekā kopīga ar aplūkojamo imidžu: tā bija «meitene, izmirkusi lietū, kuru iemācīja nogalināt» — ļoti smalks tēls, psiholoģiski sarežģīts un franču maniere līdz galam neatklāts.

Seriāla «La Femme Nikita» (1997) radītāji aizņēmas no studijas «Gaumont» sižetu un izlaida komerciālu teleproduktu, saglabājot varones vārdu, izrunā uzsvāru liekot kā franči uz pēdējās zilbes. Taču pašu tēlu no Lukas Besona nepaņēma un deva priekšroku pārbaudītajam amerikāņu stereotipam — Džeimsa Bondas meitenei, kuru atveidoja austrāliešu aktrise un modele Peta Vilsone (*Peta Wilson*). Manuprāt, šī ir visbālākā šī imidža versija. Peta Vilsone ļoti centās iemiesot intelektu un seksapīlu, diemžēl nepārliecināti. Taču visi pārējie Slepenās aģentes

Andželina Džolija ir viena no aktrisēm, kuras varonēm visbiežāk izvēlēts Mis Slepenās aģentes imidžs. Kadrs no filmas «Tūrists».

tēla komponenti tika samontēti pēc vistīrākās sirdsapziņas.

SPIEGOŠANA TURPINĀS

Milēdijas tēla stilizācija, sākot no filmas «Pamatinstinkts», turpinās līdz pat šodienai. Tā ir Madonna filmā «Miesa kā pierādījums» («Body of Evidence»), 1993. gadā, Renē Ruso «Tomasa Krauna afērā» («Afera Thomasa Crowna») 1999. gadā un, protams, Andželīna Džolija veselā virknē spiedzes un detektīves lomām, sākot no «Mistera un Misis Smitiem» («Mr.&Mrs. Smith») 2005. gadā un beidzot ar «Tūristu» («The Tourist») 2010. gadā. Nemaz neerunājot par modes žurnāliem, šoviem, videoklipiem un reklāmas rullīšiem, kur Slepenās aģentes tēls parādās ik pa laikam.

21. gadsimtā Milēdijas imidžs turpina palikt modes virsotnē. Nevis tāpēc, ka sievietes vidū būtu populāra slepenās aģentes profesija, bet gan tāpēc, ka tā atspoguļo emancipācijas galveno ideju — būt vienlīdzīgi ar vīrieti, tajā pašā laikā paliecot vislielākajā mērā sievietei.

Mis Slepenās aģente ir nekas cits kā mūsdienu sievieti, kura ir gudra un jutīga, aktīva un neatkarīga, turklāt stilīgi gērbjas un ir iejūtīga. Viņa vada nopietnu biznesu un pati izvēlas seksa partnerus, nēsā augstus papēžus, krāso lūpas un pārliecinoši vada automašīnu, trenējas fitnesa zālē un apmeklē dažnedažādus kursus, pārliecinoši būvē biznesa attiecības un izmanto seksualitāti kā vienu no savu mērķu sasniegšanas instrumentiem. Domāju, šajā aprakstā daudzās mūsdienu lietišķās sievietes atpazīst sevi. **U**